paviršiumi esančius archeologinius objektus. Dėl galimo didesnio nei ariamas paviršius objektų buvimo gylio, įvairių matomumo sąlygų, kurias sudaro augalija, netolygus apšvietimas, žemės paviršiaus nelygumai, ir dėl kelis dešimtmečius vykstančio intensyvaus metalinių radinių išrinkinėjimo iš dirbamų ir dirvonuojančių laukų vien tik žvalgymais pasiekti norimo rezultato neįmanoma. Nustatytose radimvietėse reikalingi žvalgomieji tyrimai, kurie padėtų nustatyti,ar aptikti radiniai, palankios geografinės sąlygos rodo toje vietoje esant archeologinius objektus, ir numatyti tolimesnį tyrimų pobūdį. Tikrasis archeologinių vietovių išsidėstymas paaiškės tik po žvalgomųjų tyrimų ir žvalgymų mechanizuotai šalinant paviršinį dirvožemio sluoksnį.

The 2021 field survey along the Rail Baltica route in Užnemunė

The 2021 field survey of 4 possible route alternatives: 3a, 6a, 1, and 2 in the section of the planned Rail Baltica route between the Polish-Lithuanian border and Jiesia (Kalvarija, Kazlų Rūda, Kaunas, Marijampolė, and Prienai Municipalities, SW Lithuania) (Fig. 1) identified 117 locations, where field evaluations would need to be conducted prior to construction work. The 144 identified find spots yielded 101 sherds of thrown pottery, 72 of partly thrown pottery, 5 of hand-built pottery, and 3 of indeterminant pottery, 5 glass shards, 3 stove tile fragments, 3 pieces of plaster, 1 nail, 1 Imperial Russian coin, 2 spent cartridges, 8 flint blades, 3 cores, 50 flint flakes, and 3 other flint artefacts. Larger find concentrations were recorded at 6 objects: Jusevičiai, Pentupiai, and Santaka village sites, Pakeklys farm site, Raudeniškiai old settlement (proposed), and Rudelė Stone Age settlement (Figs. 2–3).

Albinas Kuncevičius,
Zenonas Baubonis,
Egidijus Šatavičius,
Liudvikas Vasiliauskas,
Gintautas Zabiela,
Linas Kvizikevičius

Dujotiekio trasos žvalgymai Užnemunėje 2021 m.

2021 m. pratęsti ir užbaigti LLDJ trasos žvalgymai, pradėti 2020 m. 2020 m. žvalgymai dujotiekio trasoje vykdyti 102 km ilgio ruože nuo Jauniūnų dujų kompresorių stoties (Širvintų r.) iki Nemuno upės dešiniojo kranto (Alytaus r.) (darbiniai piketai (metrinė sistema) 0+00 – 1019+20) (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 579–592). 2021 m. LLDJ dujotiekio trasos žvalgymai atlikti nuo Nemuno kairiojo kranto iki Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos sienos (Lazdijų r.) (1019+20 –1644+32) – apie 62,5 km ilgio ruože (1 pav.). Žvalgymus vykdė 5 archeologinius tyrimus atliekančios įmonės (VU, KPIP, KU, KVP ir LII), paritetiniais pagrindais pasidalijusios darbų zonas. Žvalgymų rezultatai pateikiami pagal dujotiekio trasos piketų eiliškumą ŠR–PV kryptimi.

KPIP žvalgymus vykdė 14,4 km atkarpoje (1019+00 ir 1163+00) Alytaus rajone. Žvalgymai prasidėjo apie 500 m į ŠV nuo Nemuno vagos, po kuria dujotiekio vamzdis buvo nutiestas gręžimo būdu. Detalieji tyrimai vykdyti Panemuninkų (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 121–125) ir Jovaišonių senovės gyvenvietėse (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 110–113).

Mikutiškių kaimo (Alytaus sen.) žemėse buvusios ežervietės R krante tarp 2015 m. šioje vietovėje gausiai tirtų šurfų nedidelės kalvelės šlaite (6037762, 501735) buvo atidengta stambi ir ryški anglinga *dėmė*. Ji buvo netaisyklingo

1 pav. 2021 m. žvalgytos dujotiekio trasos Užnemunėje planas. M. Pilkausko brėž.

Fig. 1. Area plan of the gas pipeline surveyed to the west of the Nemunas in 2021.

2 pav. Mikutiškių kaimo laukuose atidengtos kupolinės krosnies liekanos (viršuje) ir jos skersinis pjūvis (apačioje). E. Šatavičiaus nuotr.

Fig. 2. The remains (top) and cross-section (bottom) of a domed furnace exposed in the fields of Mikutiškiai village.

ovalo formos, apie 2,2x1,6 m dydžio. Centrinė 1x0,6–0,8 m dydžio jos dalis užpildyta ruda ir pilka žeme su rausvais ir gelsvais apdeginto molio tinko trupiniais. Išorė apjuosta 20–45 cm pločio juodo anglingo smėlio ruožu. Skersiniame pjūvyje dėmė buvo lęšio formos ir apie 38–40 cm storio (2 pav.). Duobės dugne rastas vienas stambokas riedulys. Objektas traktuojamas kaip ūkinio pastato viduje buvusios kupolinės krosnies liekanos. Jokių kitų radinių šiame objekte nerasta. Molio tinko gabalai nėra iki galo išdegę. Objekto dugninėje dalyje surinkti angliukai ^{14}C metodu datuoti 235–375 m. (1762±27) (FTMC–MB47–6).

Apie 30–160 m į Š–ŠV nuo dujotiekio trasos XVIII–XX a. pradžioje būta nedidelio **Dubenkos** palivarko su kūdra P–PR pusėje,

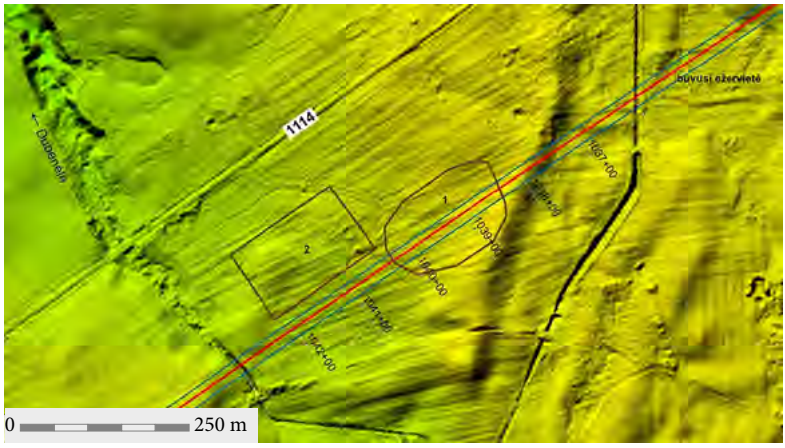

3 pav. Jovaišonių senovės gyvenvietės (1) ir Dubenkos palivarko (2) teritorijos su pažymėta dujotiekio trasa (raudona linija) LiDAR plane, E. Šatavičiaus brėž.

Fig. 3. A LiDAR plan of Jovaišonys old settlement (1) and Dubenka folwark (2) showing the gas pipeline route (the red line).

kurio vietoje dabar belikęs tik plynas ariamas laukas (Alytaus sen.). Buvusio palivarko sodybos vieta (6037403, 501042) išsiskiria gausesniu skaldytų riedulių atplaišų kiekiu ir tamsesniu gruntu (3 pav.). Po armeniu tikriausiai dar yra išlikę buvusių medinių pastatų akmeniniai pamatai. Šis palivarkas ne kartą 1767 ir 1785 m. minimas feodalinių valdų inventoriuose (*Feodalinių žemės valdų Lietuvoje inventorių aprašymas*. Vilnius, 1963, p. 249, 303).

Barkūniškio (Krokialaukio sen.) kaimo laukuose metalo detektoriumi surastos 2 monetos. Pirmoji – XVII a. LDK šilingas – rasta buvusios plytinės R dalyje, antroji (nenustatyta) – į ŠR nuo jos, šalia pagrindinio kelio į palivarką. **Pakašavo** (Krokialaukio sen.) kaimo laukuose buvusios Barkūniškio plytinės teritorijoje rasta 1617 m. sidabrinė Danijos markė (4 pav.).

VU žvalgė 4,79 km ilgio ruožą (1163+00–1213+00) Alytaus rajono Krokialaukio seniūnijoje. Žvalgymų metu identifikuotos 8 akmens,

4 pav. Dujotiekio trasoje buvusios Barkūniškio plytinės teritorijoje rasta 1617 m. sidabrinė Danijos markė. E. Šatavičiaus nuotr.

Fig. 4. The 1617 Danish silver mark found along the pipeline route on the grounds of the former Barkūniškis brickyard.

geležies amžių ir istorinių laikų radimvietės ir 2 senovės gyvenvietės. Detalieji tyrimai atlikti Daugirdų akmens amžiaus (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 47–49) ir Cibiliekų senovės gyvenvietėse (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 83–89). Žvalgymų metu fiksuoti 8 įgilinti objektai, rasti 166 archeologiniai radiniai.

Ūdrijos kaimo žemių ribose identifikuotos 2 radimvietės. Pirmojoje radimvietėje rastos 3 apžiestos, neornamentuotos keramikos šukės, sietinos su istorinių laikų kaimaviete, antroje radimvietėje objekte 6 rasta daug lipdytinės grublėtosios keramikos šukių (84 vienetai), 1 titnago nuoskala, 2 keramikos lygiais paviršiais

fragmentai, molinis 2,7 cm skersmens verpstukas. Visa tai aptikta apvalioje 1,5 m skersmens 60 cm gylio duobėje, datuojamoje I tūkst. viduriu.

Kalesninkų kaimo radimvietėje rasti 8 titnaginiai radiniai: 5 nuoskalos, skeveldra, retušuota skeltė ir dirbinio fragmentas su dviem retušuotomis kraštinėmis (dvigalis gremžtukas (?)). Pagal radinius radimvietė skirtina mezolito laikotarpiui.

Cibiliekų kaimo teritorijoje šlaituose fiksuotos 3 archeologinės radimvietės. Pirmojoje radimvietėje aptiktos istorinių laikų žiestos ir apžiestos keramikos šukės. Antrojoje radimvietėje fiksuotas įgilintas įgilintas *objektas 2* ir masyvi titnago nuoskala, aptikta per 30 m į PR nuo jos. Išlikusioje nesuardytoje 1,2x0,8 m dydžio iki 30 cm gylio objekto 2 Š dalyje rastos 3 titnaginės netaisyklingos skeltės ir 1 nuoskala. Radiniai datuojami finaliniu paleolitu ir ankstyvuoju mezolitu. Trečiojoje radimvietėje rasta lipdytinės brūkšniuotosios keramikos 33 šukių lizdas, priklausęs vienam puodui. Šukės buvo 1,2x0,7 m dydžio iki 20 cm gylio įgilinime, užpildytame tamsiai rudai pilku smėliu su šlako (?) priemaišomis. Puodas datuojamas ankstyvuoju ir senuoju geležies amžiais.

Daugirdų kaimo teritorijoje fiksuotos 2 archeologinės vietos. Radimvietėje 1, R dalyje, besiribojančioje su Daugirdų akmens amžiaus gyvenviete II, 100 m ilgio ruože rastos 8 smulkios erodavusiais paviršiais apžiestos keramikos šukės ir 8 titnaginės nuoskalos. Radimvietė galbūt priklauso tam pačiam finalinio paleolito ir vėlyvojo mezolito laikotarpiui kaip ir Daugirdų akmens amžiaus gyvenvietė II, keramika bus istorinių laikų kaimavietės.

Čiurlionių II kaimo teritorijoje rasti 3 radiniai, iš jų vienas buvo 6,5 cm ilgio, 1,9 cm pločio ir 1,1 cm storio titnaginis peilis, pagamintas iš netaisyklingos skeltės. Peilio smaigalys suformuotas apatinėje dalyje, ašmenys plokščiai retušuoti abiejuose pusėse. Peilis skiriamas bronzos amžiaus laikotarpiui. Kiti 2 radiniai yra 1,2 cm skersmens švininė kulka ir 3,8 cm skersmens molio tinko gabalėlis grublėtu paviršiumi.

2021 m. KU žvalgė 14,4 km ilgio trasą Alytaus rajono Krokialaukio ir Simno seniūnijose ir Lazdijų rajono Krosnos seniūnijoje (1213+00–1357+00). Atskiri detalieji tyrimai joje vykdyti tik šių žvalgymų metu aptiktoje Skiturių neįtvirtintoje gyvenvietėje II (Alytaus r., Simno sen.) (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 78–81). 2015 m. lokalizuotose Skiturių neįtvirtintoje gyvenvietėje I ir dviejose Bambininkų akmens amžiaus gyvenvietėse (Alytaus r., Simno sen.) (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 460–462) rastos tik paskiros struktūros įžemyje (Skituriai) arba gyvenvietės liko už dujotiekio trasos ribų (Bambininkai).

Maštalieriuose (Alytaus r., Krokialaukio sen.) gelsvame molyje aptikta atskira 2,5x1,5 m dydžio ovali pailga V–R kryptimi plokščių dugnu, labai nuožulniomis sienelėmis 30 cm gylio *duobė*, užpildyta kiek pilkesniu maišytu moliu su degusiais akmenimis ir lipdyta brūkšniuotąja keramika (5 pav.). Akmenys pasklidę 1,7x0,8 m dydžio plote. Struktūros ^{14}C data

5 pav. Brūkšniuotoji keramika iš Maštalierių objekto 1. G. Zabielos nuotr.

Fig. 5. Brushed pottery from Maštalieriai Object 1.

209–52 m. pr. Kr. (2141±30) (FTMC–YR29–1). Matyt, tai bus šlapio slėnio aukštesnėje dalyje buvusios gyvenvietės atskiro pastato vieta.

Bambininkų akmens amžiaus gyvenvietės II vietoje aptiktos tik dvi gelsvame molyje iškastos ovalios 1,4x1 m dydžio duobės su degėsiais, bet be radinių. Seklios iki 4 cm gylio duobės ^{14}C data 1407–1452 m. (484±28) (FTMC–YR29–3). Gilesnės duobės dugne 38 cm gylyje rastas stambesnis degėsis nuo iki 10 cm skersmens rąstelio. Abiejų duobių paskirtis neaiški (medienos produktų gavybos vieta (?)).

Gana lygiuose dirbamuose **Skiturių** kaimo laukuose būta 3 neįtvirtintų geležies amžiaus gyvenviečių – dujotiekio trasoje atstumas tarp aptiktų kraštinių jų objektų yra 1,107 km su dviem plačiais tuščiais tarpais. **Neįtvirtintos gyvenvietės I** vietoje ištirti 5 įgilinti archeologiniai objektai, iš jų 3 buvo paviršiaus įdubimuose išlikusio nesuardyto iki 14 cm storio kultūrinio sluoksnio likučiai su degusiais akmenimis, molio tinku, lipdyta lygia ir apžiesta, bangele ornamentuota keramika, šlako gabalėliu, geležies rūdos (?) gabalėliais. Gelsvame smėlyje iškastoje netaisyklingai apvalios formos apie 1 m skersmens plokščiu dugnu 10 cm gylio *duobėje*, užpildytoje pilku degėsingu priesmėliu, surinktos lipdyto puodo lygiu paviršiumi dugno ir sienelių šukės, išsibarsčiusios 38x25 cm plotelyje. ^{14}C datos rodo IX a.: 771–892 m. (1209±29) (FTMC–AF29–31) ir 772–900 m. (1170±29) (FTMC–YR29–2). Apie 1x0,9 m dydžio ovalioje iki 18 cm gylio duobėje, užpildytoje pilku degėsingu priesmėliu su lipdyta labai sunykusia lygiu paviršiumi keramika, rasta nemažai molio tinko. Jos V dalyje aptiktas 25 cm skersmens perdegusio molio pusratis – krosnelės (?) liekanos (6 pav.). Sprendžiant pagal ištirtas liekanas ir gamtinę situaciją I tūkst. pabaigos–II tūkst. pradžios neįtvirtinta gyvenvietė I užėmė apie 100x100 m dydžio plotą – iki

6 pav. Objekto 2 Skituriuose pjūvis iš R. G. Zabielos nuotr.

Fig. 6. The cross-section of Object 2 in Skituriai, as seen from the E.

0,3 m aukščio aukštumėlę, buvusią Ylelių ežero (dabar jo vietoje auga miškas) R krante.

Neįtvirtintai gyvenvietei III priklauso pora įgilintų struktūrų. 75 cm skersmens, apvali U formos kiek apvaliu dugnu 24 cm gylio *duobė* buvo užpildytas pilku priemoliu su pora akmenų. Jos Š krašte aptiktos 4 stambios ir 2 smulkesnės vieno lipdyto puodo šukės, išorine puse gulėjusios į sienelę ir anga į R – matyt, į duobę buvo įstatytas puodas. Jo ^{14}C data 667–778 m. (1264±29) (FTMC–AF29–32). Kita *duobė* buvo 70x60 cm dydžio, nuožulniais šonais, 15 cm gylio, užpildyta tamsiai pilku degėsingu priemoliu, be radinių. Šiai gyvenvietei priklauso ir paviršinių žvalgymų metu aptiktos žalvarinės pasaginės segės atlenktu galu pusapvalio skersinio pjūvio lankeliu, puoštu dvigubais rumbeliais, pusė (7 pav.) ir

7 pav. Pusė pasaginės segės iš Skiturių. G. Zabielos nuotr.

Fig. 7. Half of a penannular brooch from Skituriai.

2015 m. surastas šlako gabalėlis.

Vytautiškėje (Lazdijų r., Krosnos sen.) buvusio ežerėlio P krante (dabar melioruota pelkė) fiksuotos 4 įvairialaikės įgilintos struktūros. Šviesiai rusvame ir balkšvame molyje pastebėta 90 cm skersmens apvali 15 cm gylio *duobė* buvo užpildytas pilku humusingu dirvožemiu su sunykusiomis apzulintomis smulkiomis lipdytinės keramikos šukelėmis ir angliukais. 3,5 m į V nuo jos buvusios 1,15x1,1 m dydžio ovalios 30 cm gylio *duobės* apatiniame užpildo sluoksnyje rasta pora titnaginių skelčių, smulkių lipdytinės keramikos šukelių, kurių viena yra brūkšniuota. Duobės ^{14}C data 991–1050 m. (1004±29) (FTMC–YR29–4) archeologine medžiaga neparemta. Dar viena *duobė* su lipdytine lygia keramika buvo 1,3x0,7 m skersmens, 20 cm gylio ir priminė paviršiaus įdubimą su kultūrinio sluoksnio likučiais. 1 m skersmens apvalios duobės V dalyje apie 30 cm skersmens plotelyje aptikta degusių sutrupintų arklio kaulų (nustatė G. Piličiauskienė) krūvelė, nuo kurios į ŠR gulėjo plokščias 35x27x16 cm dydžio akmuo ir daugiau smulkesnių akmenų. Jos ^{14}C data yra 1620–1670 m. (265±28) (FTMC–YR29–5). Tai, kas rasta duobėje, rodo jos gamybinį pobūdį (kaulų smulkinimo vieta (?)). Vytautiškėje KU žvalgyta dujotiekio trasa bus užkabinusi įvairialaikės gyvenvietės liekanas, kurios turėtų tęstis į Š ir V puses.

Trasos paviršiaus ištisinis žvalgymas dalyvaujant MINK klubo nariams leido surinkti tik pavienių archeologinių radinių – daugiausia ATR Jono Kazimiero šilingų (Bambininkai, Maštalieriai, Saulėnai, Vytautiškė). Maštalieriuose dar aptiktas XVIII a. vidurio Lenkijos grašis.

LII 2021 m. žvalgymus atliko 14,4 km ilgio ruože Alytaus, Lazdijų ir Marijampolės rajonuose (1357+00–1501+00). Jų metu aptikti 2 archeologiniai objektai (Išlandžiai, Šeštokai) apibūdinti prie kitų LII žvalgymų (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 599–560), Birsčių senovės gyvenvietės tyrimų duomenys aprašyti atskirame straipsnyje (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 81–83).

KVP žvalgė 14,33 km ilgio ruožą Lazdijų rajone iki Lenkijos ir Lietuvos sienos Filicijanavo kaimo ribose (Būdviečio sen.) (1501+00–PK 1644+32). Penkiose gyvenvietėse – Kirsnelės I ir II (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 63–67), Mikniškių (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 72–76), Dzūkų (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 69–72) ir Strumbagalvės (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 76–78) bei Vingrėnų kaimavietėje (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 211–215) – atlikti detalieji tyrimai. Žvalgymų metu surinkta 17 ypačiųjų radinių: daugiausia monetos ir smulkūs metaliniai radiniai, rasta nemažai keramikos šukių.

Kirsnelėje (Šeštokų sen.) iškasoje 2 (6021939, 462048) rasta apžiestos keramikos šukė, puošta linija, datuojama X–XIII a., iškasoje 6 (6021552, 461870) – lipdytinės keramikos lygiu paviršiumi šukė.

Mikniškėse (Šeštokų sen.) paviršiuje (6021208, 461711) aptiktos 3 lipdytinės keramikos lygiu paviršiumi šukės, iškasoje 1 (6021131, 461665) – viena tokia pat šukė. Kalvelės šlaite apie 1,5x1,5 m plote ties žvalgyto ploto PR kraštu aptiktas iki 5 cm storio pilkas molingas sluoksnis su lipdytine lygiu paviršiumi keramika, datuojamas I tūkst. pabaiga–II tūkst. pradžia. Iš kaimo gyventojų buvo gautas 6,4 cm ilgio, 3,6x1,2 cm storio titnaginis šlifuotas kirvelis.

Dzūkų (Būdviečio sen.) kaime žemės paviršiuje rastos 2 dvi lipdytinės keramikos šukės grublėtu paviršiumi (6020395, 460834 ir 6020356, 460783), bet kultūrinio sluoksnio nefiksuota.

Vingrėnų (Būdviečio sen.) kaimo teritorijoje aptiktos dviejų neįtvirtintų gyvenviečių

liekanos. **Pirmajai gyvenvietei** priklauso dvi duobės ir 4 stulpavietės, priklausančios labiau į R nuo dujotiekio trasos esančiai neįtvirtintai gyvenvietei. *Duobė 1* (6014014, 460123) buvo netaisyklingo apskritimo, apie 2 m skersmens. Jos užpildą sudarė iki 50 cm storio molinga, tamsiai pilkos spalvos žemė. Joje aptikta keletas apie 20x20x15 cm dydžio akmenų ir nemažai įvairaus dydžio lipdytinės keramikos šukių, priklausiusių vienam indui. Šukės buvo gana trapios, prastai išdegtos. Gauta ^{14}C data rodo 776–880 m. (1123±26) (FTMC–SU46–1). *Duobė 2* (6014031, 460099) apskritimo formos, iki 3 m skersmens, 45 cm gylio, užpildyta pilku dirvožemiu su molio intarpais. Duobės dugne rastas itin gausiai angliukų. Šioje duobėje taip pat surastos lipdytinės keramikos šukės. Kai kurios jų itin didelės, siekė iki 18x18 cm dydžio ir neabejotinai priklausė vienam indui. Gauta ^{14}C data yra 262–495 m. (1652±27) (FTMC–SU46–2). Tarp šių duobių įžemyje ištirtos 4 stulpavietės, išsidėsčiusios netaisyklingu kvadratu apie 2 m ilgio kraštinėmis. Jos 25–40 cm skersmens, 10–18 cm gylio, užpildytos pilku priesmėliu. Stulpavietėje 3 aptikta keramikos šukė su linijų įspaudais.

Antrajai gyvenvietei, buvusiai apie 500 m į P nuo pirmosios, priklauso 2 duobės ir 3 stulpavietės. *Duobė 1* (6013568, 460411) buvo netaisyklingos ovalo formos, 75x30 cm dydžio. Jos 10 cm storio užpildą sudarė tamsiai pilkas molis, kuriame aptikta keletas itin smulkių lipdytinės keramikos šukių. *Duobė 2* (6013404, 460399) buvo netaisyklingo stačiakampio formos apie 4,7x1,35 m dydžio. Apie 60 cm storio užpilde buvo P atidengta įvairaus dydžio akmenų (maždaug nuo 5 cm iki 40 cm skersmens), kurių dalis degę. ŠV dalyje duobės užpildas juodos spalvos, su degėsiais, medžio anglies trupiniais, lipdytinės keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi šukėmis. Jos dugne ištirtos 4 stulpavietės, išdėstytos duobės kraštuose ir sudarančios keturkampį, kurio kraštinių ilgis nuo 45 cm iki 1,1 m. Stulpavietės 10–15 cm skersmens, iki 25 cm gylio, smailiu dugnu, užpildytos pilku smėliu. Radinių jose neaptikta. Duobė 2 ^{14}C metodu datuota 247–405 m. (1733±29) (FTMC–SU46–3).

Į PV nuo duobės 2 atidengtos 3 stulpavietės. Dvi iš jų jungėsi, o trečioji nuo jų nutolusi į P per 1,8 m. Pastaroji 26 cm skersmens, 15 cm gylio, užpildyta tamsiai pilka smėlinga žeme. Susijungusios stulpavietės buvo atitinkamai 21 cm ir 15 cm skersmens, 18 ir 5 cm gylio, užpildytos panašia žeme kaip ir pirmoji stulpavietė. Aptiktos ir ištirtos struktūros bei keramikos šukės rodo, kad šioje vietoje I tūkst. I pusėje būta neįtvirtintos gyvenvietės.

2021 m. Užnemunėje detaliaisiais tyrimais tyrinėti 12 archeologinių objektų: 1 akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio, 10 geležies amžiaus neįtvirtintų gyvenviečių ir 1 kaimavietė. Archeologiniai radiniai ir įgilintos struktūros fiksuotos 20 vietovių.

The 2021 field survey of the gas pipeline route in Užnemunė

The 2021 field survey of the GIPL gas pipeline route from the left bank of the Nemunas to the Lithuanian – Polish border (Lazdijai District) (1019+20 –1644+32), roughly 62.5 km (Alytus and Lazdijai Districts and Marijampolė Municipality, SW Lithuania) (Fig. 1), conducted by VU, KPIP, KU, KVP, and the LII, who equitably divided up the work area. The LII survey data was published in this publication for 2020.

On the NW edge of Mikutiškiai village, the KPIP exposed a large carbonaceous stain from a domed furnace (Fig. 2), ^{14}C dated to the 3rd–4th centuries. The Dubenka folwark site was identified to the N of the pipeline route (Fig. 3). A

1617 Danish silver mark was found on the E edge of Pakašavas village (Fig. 4). In all, 29 metal artefacts (coins, seals, rings, and fittings), 8 flint finds, and 25 sherds of hand-built and thrown-partly thrown vessels were discovered.

VU identified 8 find spots from various periods, including the remains of Stone Age settlements in Cibiliekai and Kalesninkai villages and traces of unenclosed Iron Age settlements in Cibiliekai and Ūdrija villages. The field survey identified 8 sunken objects and yielded 166 archaeological finds.

KU discovered a pit with brushed pottery in Maštalieriai (Fig. 5), the remains of another 2 unenclosed settlements in Skituriai (Figs. 6–7), and sunken structures from various ages in Vytautiškė. It also retrieved 18 archaeological finds.

KVP, in addition to 6 separate investigation sites, identified the remains of 5 unenclosed Iron Age settlements in Dzūkai, Kirsnelė, Mikniškiai, and Vingrėnai villages, retrieving a considerable quantity of hand-built potsherds. It also excavated 4 pits and 11 postholes in Vingrėnai settlements. The field survey yielded 17 special finds, mostly coins and small metal items.

Emilijus Petukauskas

Archeologiniai radiniai iš MINK sąskrydžių vietų 2015–2022 m.

Mėgėjiškas metalo ieškiklių (detektorių) naudojimas Lietuvoje prasidėjo atkūrus nepriklausomybę. Dėl didelės įrangos kainos ir ribotų įsigijimo galimybių jų buvo nedaug. Atsiradus didesnei šių prietaisų įvairovei ir jiems tapus prieinamiems dėl santykinai nedidelės kainos, nuo 2014–2016 m. metalo detektorių vartotojų daugėja kasmet. Šiuo metu, įvairiais skaičiavimais, detektorių vartotojų yra daugiau nei 10 000.

Daugėjant asmenų, besidominčių paieškomis, atsirado poreikis juos suburti, šviesti ir skatinti būti atsakingus. Todėl asociacija „Metalo ieškiklių naudotojų klubas“ (MINK) nuo 2015 m. organizuoja pramoginius-informacinius renginius (sąskrydžius). Visų sąskrydžių metu naudojant metalo detektorius ieškoma organizatorių iš anksto paslėptų žetonų, organizuojamos įvairios rungtys. Pirmieji sąskrydžiai buvo labiau mėgėjiški, nedidelės apimties, labiau orientuoti į bendraminčių bendravimą, jų švietimą, atsakingo pomėgio propagavimą. Sąskrydžių metu jo dalyvius visuomet informuojame apie paieškų metu rastų radinių perdavimą artimiausiam KPD skyriui. Renginiai vyksta vietose, neturinčiose kokių nors apsaugos ribojimų ir iš kurių nėra rasta archeologinių radinių.

Nuo 2019 m. prie organizavimo darbų prisidėjus IĮ „Tesora“, padidėjo renginio apimtys, kasmet gausėjo dalyvių. Į renginius kviečiami KPD darbuotojai, atvyksta archeologai. Archeologų pagalba renginių metu yra labai vertinga identifikuojant ir datuojant sąskrydžių dalyvių pristatomus atsitiktinius radinius. Noras gauti informaciją apie rastus daiktus tiesiogiai iš specialistų skatina renginio dalyvius pristatyti radinius organizatoriams. Per visą asociacijos gyvavimo laikotarpį iki 2023 m. buvo suorganizuoti 8 sąskrydžiai (1 lentelė). 2021 m. dėl COVID-19 pandemijos sąskrydis neorganizuotas.

Sąskrydis Medvėgalio aplinkoje 2017 m. buvo sudėtinė jo tyrinėjimų dalis, tad čia žetonai nebuvo slepiami. Jo metu surasti registruoti radiniai paskelbti (Zabiela G. Medvėgalio archeologinio komplekso tyrimų duomenys, *Medvėgalio archeologinio komplekso naujausių tyrimų duomenys*. Klaipėda, 2020, p. 102–108, 182–189).